

Tanja Rasila, sarjakuvaneuvos

TEKSTI VESA SAARINEN • KUVA TANJA RASILA

Informaatikko Tanja Rasilalle myönnettiin aiemmin tänä vuonna arvostettu sarjakuvaneuvoksen titteli.

Sarjakuvatutkija, informaattikko **Tanja Rasila** sai suuren kunnianosoituksen, kun Rasilalle myönnettiin alkuvuodesta sarjakuvaneuvoksen titteli.

Sarjakuvaseuran perustelujen mukaan Rasila on ajanut voimallisesti sarjakuvan asemaa tutkimus- ja kirjallisuusmaailmassa. Rasilaa pidetään myös Sarjakuvaseuran sarjakuvakokoelman eräänlaisena pelastajana – seuran mukaan Rasilaa on kiittäminen siitä, että kokoelma siirrettiin vuonna 2003 turvaan Taide-teollisen korkeakoulun tiloihin.

Siirron myötä alkoi Sarjakuvaseuran toiminnan järjestelmällinen kehittäminen. Rasila oli siis mukana antamassa vauhtia sille kehitykselle, joka johti muun muassa Sarjakuvakeskuksen perustamiseen Helsinkiin.

Sarjakuvaneuvoksen tittelistä Rasila on otettu – ja hieman hämillään.

– Kun **Solja Järvenpää** (*Sarjakuvaseuran entinen puheenjohtaja, toim. huom.*) soitti ja kertoi tittelistä, äimistelin pitkään, miksi arvonimi on myönnetty juuri minulle, Rasila muistelee.

Sarjakuvaneuvoksen arvonimi myönnetään henkilölle, joka on merkittävästi parantanut sarjakuvan asemaa maassamme.

– Katsoin sarjakuvaneuvosten nimiluetteloa: he kaikki ovat todella tehneet merkittävää työtä alalla. On huikeaa olla joukon jatkona! On ollut hienoa olla mukana myös Suomen sarjakuvaseurassa ja erityisesti tehdä työtä sen hienon kokoelman esille nostamisessa. Seuran kautta sain aikanaan laajan ja innosta-

van näköalapaikan sarjakuva-alan tapahtumiin ja toimintaan, Rasila kertoo.

Kokoelmat ja kirjastot ovat aina olleet Rasilan sydäntä lähellä.

– Kaikenlaiset kirjat ovat pienestä pitäen olleet suuri iloni. Kahdeksanvuotiaana päätin, että minusta tulee isona kirjastotäti ja sillä tiellä ollaan, Rasila muistelee.

Someron lukiosta vuonna 1986 valmistunut Rasila lähti valkolakin saatuaan Tampereelle opiskelemaan kirjallisuutta ja informaatiotutkimusta. Nykyään, monen mutkan kautta, Rasila on päätenyt Yleisradion leipiin, monimediaisten arkistojen pariin.

– Hypermedia ei ole vielä kukaan korvannut kirjaa, mutta internet on miljoonakertaistanut saatavilla olevan tiedon määrän. Informaation perusolemus ei ole muuttunut ja sen hallinnan tarve on vain vahvistunut, Rasila pohtii.

Kieku, Kaiku ja Comès

Sarjakuvat sekä sarjakuvaharrastus ovat olleet informaattikko Rasilan elämässä mukana jo pitkään. Omia sarjakuvasuosikkejaan Rasila muistelee mielellään.

– Varhaisimmat sarjakuvatuttavani olivat iltasaduista tutut Kieku ja Kaiku. Muistan myös kesän tättini luona, jossa järjestelin useamman vuoden viikkolehdet aikajärjestykseen vain siksi, että pystyin katkeamattomasti seuraamaan niissä julkaistuja jatkosarjoja: Mustanaamiota ja Ratsupoliisi Kingiä, Rasila muistelee.

Varsinaisen sarjakuvaherätyksen Rasila koki kuitenkin vasta opiskelijajäikäisenä, ollessaan kesätöissä Someron kirjastossa.

– Hyllytin palautettuja kirjoja pakoilleen, myös sarjakuvia, ja käteeni sattui **Didier Comèsin** *Silence*. Aiemmin lähinnä Asterixia, Lucky Lukea ja Aku Ankkaa lukeneelle se näyttäytyi upeana, visuaalisesti ja tarinallaan aivan eri tasoisena, huikeana toisarjakuvana. Se avasi kokonaan uuden maailman, johon pian uivat myös Ankardo, Corto Maltese, Valerian ja Enki Bilalin hahmot, Rasila kertoo.

Tätä nykyä Rasilan mukaan suomalaisen sarjakuva on suorastaan puhjennut kukkaan.

– Omaksi häpeäkseni ja kotimaisten sarjakuvantekijöiden kunniaksi on todettava, että uutuuksien seuraaminen ei ole enää niin helppoa kuin reilu kymmenen vuotta sitten. Meillä on niin paljon hyvin taitavia ja omintakeisia tekijöitä, Rasila kehuu.

Rasilan mieleen kotimaisista sar-

jakuvista ovat erityisesti **Katja Tukiaisen** ja **Aapo Rapin** kehitetyt teokset.

- Innostavimmiksi sarjakuviksi olen kokenut hymyilevät, omaelämäkerralliset teokset, kuten **Katja Tukiaisen** oivaltavien huomioiden kokoelman *Postia Intiasta* tai Aapo Rapin upean *Metin*, otteita kahden eri sukupolven elämästä ja elämänsästä.

Tuontisuosikeikseen Rasila lukee muun muassa **Marjane Satrapin**, **Lewis Trondheimin** ja **Jason Lutesin** teokset.

Rasilalle hyvässä sarjakuvassa yhdistyvät ansiokas taustatyö sekä hyvä käsikirjoitus.

- Ne toteutuvat esimerkiksi **Minna Canthin** teoksiin pohjautuvassa, viime vuonna julkaistussa *Minna ja miehet* -antologiassa. Vaikka kirjallisuus ja sarjakuva ovat hyvinkin erilaiset taidemuodot, toivon, että Minna ja miehet löytäisi tiensä myös kirjallisuudenopiskelijoiden kurssilukemistoon, Rasila sanoo.

Tietoa ja tutkimusta

Rasila on paitsi kirjastoihminen, myös tunnustettu suomalainen sarjakuvantutkija. Hänen bibliografiansa *Suomalainen sarjakuvan tutkimus vuoteen 2000* kartoittaa nimensä mukaisesti suomalaista sarjakuvantutkimusta 1900-luvulla. Ajatus bibliografian tekemiseen syntyi Rasilan pro gradu -työn aikana.

- Olin kiinnostunut sarjakuvasta ilmaisumuotona. Kahlasin opinäytettäni varten läpi paljon tietokirjallisuutta ja hämmästelinkin, miten vähän ja hajanaisesti sarjakuvaa on ylipäätään tutkittu - myös omassa akateemisesti ansioistuneessa maassamme. Bibliografia syntyi tarpeesta kartoittaa siihenastinen varteenotettava sarjakuvakirjallisuus, Rasila kertoo.

Rasilan bibliografian kautta hahmottuu sarjakuvasta ja sarjakuvien tekijöistä suomeksi kirjoitetun tietokirjallisuuden kehitys.

- 1950-luvulla kirjoituksia oli vain kaksi, nyt 2000-luvulla pelkästään graduja on valmistunut jo yli sata. Opinnäytteiden aiheina ovat useimmin olleet sarjakuvissa käytetty kieli, kääntämisen pulmat sekä eri sarjakuvien heijastamat kulttuuriset tai yhteiskunnalliset ilmiöt, mm. hahmojen välittämät sukupuolimallit tai suomalaisuus, Rasila summaa.

Rasilan mukaan kasvatuksellisia kysymyksiä käsitellään nykyään harvemmin, tutkijoita kiinnostavat sarjakuvailmaisuus ja digitaalinen sarjakuva sekä sarjakuvan

käyttö viestinnässä, mm. mainonnassa tai poliittisena välineenä.

- Kaiken kaikkiaan on ollut hauska huomata, miten sarjakuva taidemuotona taipuu hienosti erilaisten alojen metodologiaan. Opinnäytteitä on valmistunut niin antropologian, viestintätieteiden ja logopedian kuin tietotekniikan laitoksilla, Rasila kiittää.

Samalla kun julkaistujen sarjakuvien määrä on kasvanut huikasti 2000-luvulla, se on heijastunut myös tutkimukseen.

- Jos nyt julkaistaisiin luettelo suomalaisesta sarjakuvakirjallisuudesta 2000-2011, se olisi varmasti jo pitempi kuin edeltäjänsä, joka siis kattaa vuodet 1954-2000, Rasila hymyilee.

Rasilan mukaan 2000-luvulla sarjakuva on siirtynyt osittain verkkoon. Siirtymä mahdollistaa sarjakuvalla uusia ilmaisu- ja lukutapoja: sähköinen sarjakuva voi yllättäen muuttua animaatioksi tai lukija voidaan ohjata lukemaan sarjaa epälineaaraisesti.

- Jos vielä joskus väännän lisenssiaintityön, kartoittaisin mielelläni sähköisen ja perinteisen, kirja- tai lehtimuodossa julkaistun sarjakuvan eroja. Tutkisin myös

Rasila on tunnustettu suomalainen sarjakuva-tutkija.

verkkojulkaisemisen vaikutuksia sarjakuvan ilmaisukieleen, kulttuuripoliittiseen asemaan ja jopa metafysiseseen perusolemuksen, Rasila pohtii.

Tulevaisuudessa mahdollisen lisenssiaintityön ohella Rasilaa kiinnostaa korkeatasoisten seminaarien järjestäminen.

- Pohjoismaisen sarjakuvakirjastoportaalin eli Nordicomics.netin perustamisen aikaan haaveilimme Serieteketin johtajan, **Kristiina Kolehmaisien** kanssa tutkimusseminaarista, joka kokoaisi yhteen kaikki sarjakuvantutkijat ja joka voisi teemoiltaan olla juuri niin moninainen kuin tutkimuskenttäänkin. 2000-luvun alussa aika ei vielä ollut kypsä, mutta ehkä lähivuosina, Rasila haaveilee. ●

Hanna Koljonen, syliinvaeltaja

TEKSTI VESA SAARINEN

Vinjetisti-palstalla esitellään Sarjainfon pääkirjoitus- ja kolumnistikuvituksen tekijöitä. Tämän numeron vinjetit ovat **Hanna Koljonen** käsialaa.

Sarjainfo: Moi, Hanna! Esittele itsesi Sarjainfon lukijoille – kuka olet?

Hanna Koljonen: Olen tamperelainen sarjakuvapiirtäjä ja jokapaikanhöylä. Olen lapsesta asti tehnyt jotain käsilläni, milloin mitäkin. On sellainen pakottava tarve olla jatkuvasti luomassa jotakin.

S: Miten innostuit sarjakuvista?

HK: Ystäväni jalanjäljissä joskus kymmenisen vuotta sitten. Ryhdyimme silloin julkaisemaan omaa pienlehteä, se oli nimeltään *Hihittävä Elefanti*. Sitä taisi ilmestyä peräti kaksi numeroa.

S: Jatkoa kuitenkin seurasi?

HK: Silloiset räpellykseni olivat aika kauheita, ja sama meno jatkui vuosikaudet, kunnes tajusin mennä Limingan taidetouluun sarjakuvalinjalle **Keijo Ahlqvistin** ja **Ville Rannan** tiukkaan opetukseen. Siitä se sitten lähti, aloin piirtää hullun lailla, joka päivä.

S: Limingassako löysit sarjakuvan toden teolla?

HK: En ole aina ollut varma onko sarjakuva se lopullinen "mun juttu", minulla on sellainen viha-rakkaus -suhde sarjakuvaa kohtaan. Mutta toistaiseksi sarjakuva tuntuu luontevimmalta oman äänen kanavalta. Sarjakuva on myös hyvin vaivaton taidemuoto, siis julkaisun kannalta.

S: Omaa ääntäsihän kuuluu sarjakuvabloggissasi.

HK: Sarjakuvablogini osoitteessa hanna.vuodatus.net on pitänyt pitkään hiljaiseloa, mutta se vilkastuu toivottavasti pian. Onneksi hiljaiseloon on ollut hyvä syy.

S: Mikä se syy mahtaa olla?

HK: Kesä on mennyt ihan huomamatta ohi, kun olen nyhjäntänyt seinien sisällä viimeistelemässä syksyllä ilmestyvää sarjakuva-albumiani. Oli tarkoitus saada se vappuun mennessä valmiiksi, mutta kukapa oppisi virheistään ja tietäisi, että kesä siinä kuitenkin menee.

S: Albumihan on esikoisteoksesi. Miltä sen synty tuntui?

HK: On mahtavaa julkaista esikoisalbumi! Albumivauvani sai nimen *Syliinvaellus Intiaan*, ja se kertoo matkastani Intian ihmemaahan ja Äiti Amman synnyinkotiin. Albumi julkistetaan tulevilla Helsingin sarjakuvafestivaaleilla. Kirjakauppoihin se ilmestyy pian sen jälkeen, ja sitä saa tilattua myös Aseman uudesta nettikaupasta.

S: Miten *Syliinvaellus Intiaan* sai alkunsa?

HK: Aloitin *Syliinvaelluksen* piirtämisen heti matkani jälkeen vuonna 2010. Siitä piti aluksi tulla vain blogipäivitys, mutta kun aloin käsikirjoittamaan päivitystä, huomasi, että siitä oli tulossa tolettoman pitkä. Niinpä siitä tulikin kirja! Albumi kiinnostanee sarjakuvaväen ohella myös ihmisiä, jotka ovat kiinnostuneita Intiasta tai henkisyystä.

S: Syliinvaellus on nyt valmis, mutta mitä seuraavaksi? Onko suunnitteilla jo seuraavia töitä?

HK: Aihe seuraavaan albumiin on ollut mielessä jo jonkin aikaa, ja ryhdyn piirtämään sitä syksyn kuluessa. Aihe on hyvin erilainen kuin *Syliinvaelluksessa*, mutta omakohtainen sekin. Enempää en vielä tässä vaiheessa paljastakaan! ● *Hanna Koljonen esikoisalbumi Syliinvaellus Intiaan (Asema) julkaistaan Helsingin Sarjakuvafestivaaleilla.*